ŚVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 229. JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, DECEMBER 5, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СВОБОДА, ВІВТОРОК, 5-го ГРУДНЯ 1989 Ч. 229. РІК XCVI

ПРОВІДНИКИ УНР ВІДВІДАЛИ УНС

Після зустрічі в Головній Канцелярії УНС (зліва): В. Сохан, У. Дячук, М. Плавюк, д-р І. Флис і проф. І. Самійленко.

Філядельфія (УІБ). — В середу, 28-го листопада ц.р. Микола Плавюк, виконуючий обов'язки Президента УНР, в товаристві проф. Івана Самійленка, голови Уряду УНР, відвідали Головну Екзекутиву Українського Народного Союзу в Джерзі Ситі, Н.Дж.

В двогодинній розмові з головним предсідником **д-ром Іваном Флисом, головним секретарем УНС В. Соханом і головним касиром УНС У. Дячук** обговорено ситуацію в Україні, становище ДЦ УНР до подій там та шляхи допомоги, яку організована українська спільнота повинна посилити.

Окремо обговорено взаємовідносини між західніми країнами та СССР та наслідки тих взаємовідносин для стремлінь українського народу до державної суверенности.

М. Плавюк поінформував про діяльність ДЦ УНР про окремі проєкти, в яких є необхідна співпраця між ДЦ УНР і українською громадою ЗСА, серед якої УНС і братські союзи відіграють провідну ролю.

Широко обговорено справу можливості консолідації громадського життя, або принайменше співпраці і координації спільних дій.

Плавюк вказав що X Сесія УНРади започаткувала процес консолідації політичних формацій на базі ДЦ УНР і що будуть зроблені заходи, щоб довести до повної консолідації.

Представники ДЦ УНР висловили подяку Екзекутиві УНС за його послідовну підтримку ДЦ УНР, а дружня виміна думок про актуальні справи потвердила готовість Українського Народного Союзу підтримати дію ДЦ УНР і на майбутнє.

АМЕРИКАНСЬКІ ТИЖНЕВИКИ ПИШУТЬ ШИРОКО ПРО УКЦЕРКВУ В УКРАЇНІ

Джерзі Сити, Н.Дж. — У зв'язку із відвідинами Міхаїла Ґорбачова в Італії та Ватикані американські газети і журнали пишуть на цю тему широко і роблять відповідні припущення і висновки, описуючи стан Української Католицької Церкви в Україні.

У тижневику „Тайм" з датою 4-го грудня ц.р. у відділі „Релігія" є довга стаття пера Ричарда Остлінґа, в якій є аналіза відношення Папи і Ватикану до офіційної Російської Православної Церкви в СССР і до релігій, які там діють відверто і підпільно. Журналіст подає вірні інформації про УКЦ та Українську Православну Церкву, їх відношення до Російської Православної Церкви та свої висновки, що може статися після гостини Ґорбачова у Папи Івана Павла II, відвідини якого у СССР є залежні від висліду розмов та від леґалізації УКЦ в Україні. Стаття прикрашена знімками, в тому найбільша показує Преображенську Церкву у Львові, повну віруючих католиків, які, як написано, „перебрали" церкву від РПЦ.

У тижневику „Нюзвік" з 4-го грудня ц.р., є стаття пера Фреда Колмана, який як видно, побував тепер у Львові і пише свої враження з першої руки. Стаття із наголовком „З підпілля церква цвіте" та численними знімками зі Львова і околиці подає також історію УКЦ в Україні, цитує розмови з Михайлом Горинем Іваном Гелем і вкінці подає історію священика церкви Преображенської у Львові, який досі був православним, а 29-го жовтня ц.р. проголосив в часі Богослуження вірність Папі, тобто, що переходить з православ'я на католицизм. Його підтримали в цій зміні вірні, а від того часу церква відкрита 24 години на добу і є постійно переповнена українцями-католиками. Репортер робить висновок, що в цьому звороті до УКЦ є національний елемент тому, що досі православна церква була однозначна з офіційною, тобто російською. У хвилині коли священики не будуть вже слухати наказів з Москви церкви стануть українськими.

Добре та вірно написаний репортаж Ф. Колмана кінчається дисонансом, бо автор без будь-якого пов'язання до решти тексту пише, що українці в часі Другої світової війни були найбільшими коляборантами німців та відносилися вороже до своїх жидівських сусідів.

У ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ ВІДБУВАЮТЬСЯ ЗМІНИ

Прага. — Чехо-словацький парлямент прийняв рішення викреслити з тексту конституції твердження, що Комуністичній партії належить провідна роля в суспільстві. У четвер, 3-го листопада, парлямент одноголосно проголосував за зміну статті 16 конституції, яка зобов'язує будувати систему освіти на базі марксизму-ленінізму. Одночасно уряд оголосив про зняття загороджень вздовж кордону з Австрією.

У зв'язку зі змінами у Чехо-Словаччині, громадяни Польщі, які гостюють в ЗСА, сказали: „Те, на що нам треба було 10 років, а німцям зі Східньої Німеччини 10 тижнів, у Чехо-Словаччині зроблено за 10 днів". Однак економіст Вальтер Комарек, якого опозиційна група Громадянський форум вважає одним з кандидатів на пост прем'єр-міністра, попередив громадян країни від передчасного захоплення змінами: „Валиться покищо фасада, структура ж залишається недоторканою, — заявив Комарек на пресовій конференції у Празі. — Не забудьте, що в Комуністичній партії — 1.7 мільйона членів. Партія і далі контролює засоби масової інформації, армію, поліцію. Ставленики партії керують кожною фабрикою є вони в кожній сільській школі".

Представники Громадського форуму, однак, заявили, що не будуть заперечувати, якщо міністром оборони залишиться комуніст, але, підкреслили вони, не військовий, а цивільна особа. Однак вони вимагали, щоб міністром внутрішніх справ став некомуніст.

Опозиція вимагає, щоб була переглянута офіційна точка зору на „Празьку весну" 1968 року, задушену совєтськими танками при підтримці чехо-словацьких коляборантів.

У четвер голова парляменту Альоі Індра оголосив про резиґнацію. „Це логічний крок у контексті останніх подій", — сказав Індра, один з партійних діячів, який вітав окупацію Чехо-Словаччини совєтською армією у 1968 році.

Парлямент прийняв рішення про проведення в країні вільних виборів протягом року.

Прем'єр-міністер Лядісляв Адамєц провів консультації з представниками Комуністичної партії і опозиції з приводу нового кабінету міністрів. Адамєц офіційно запросив некомуністів увійти в уряд і навіть назвав день, коли це станеться: „не пізніше неділі".

ЗАПОВІДАЮТЬ НОВУ ЕРУ В АМЕРИКАНСЬКО-СОВЄТСЬКИХ ВІДНОСИНАХ

Президент Дж. Буш і М. Ґорбачов під час пресконференції.

Затока Марсашлок, Мальта. — Тут у неділю, 3-го грудня, завершилися дводенні переговори президента ЗСА Джорджа Буша і голови Верховної Ради СССР Міхаїла Ґорбачова. Після зустрічі відбулася спільна пресова конференція на покладі совєтського корабля „Максим Ґорькій", де переважно і відбувалися переговори голів урядів двох держав. Спочатку плянували, що переговори відбуватимуться на покладі двох крейсерів — американського „Белнап" і совєтського „Слава", однак незвичайна навіть для Мальти штормова погода змінила всі пляни.

Сторони досягнули принципіяльної домовлености з переважної більшости обговорюваних проблем, за винятком двох пунктів. Президент Буш в досить категоричній формі відмовився обговорювати справу про зменшення військово-морських сил, а Ґорбачов повторив (у відповідь на претенсії американської сторони), що СССР припинив доставу зброї в Нікараґуа і ні в якій формі не постачає зброєю комуністичним повстанцям Сальвадору.

Хоч зустріч і її підсумки ще будуть в подробицях коментуватися, однак уже тепер можна сказати, що президент Буш в певному сенсі перехопив ініціятиву, виступивши в суботу з рядом конкретних і далеко йдучих пропозицій. Зокрема, Президент запропонував:

- Формальна зустріч на вершинах повинна відбутися в червні наступного року у Вашінґтоні. Головним на порядку денному буде зменшення стратегічних озброєнь.
- Сторони докладуть зусиль для успішного завершення міжнародної наради у Відні у справі зменшення звичайних видів зброї і підписання відповідної угоди щодо Европи.
- Сторони завершать працю у справі встановлення границі потужности нуклеарних випробувань і підпишуть угоду про допустимість таких випробувань в мирних цілях.
- З'єднані Стейти відмовляться від виробництва бінарної хемічної зброї, якщо СССР погодиться на пропозиції про роззброєння, зроблені Президентом ЗСА в ООН.
- Сторони підпишуть в наступному році угоду, яка передбачає доведення арсеналів хемічної зброї до 20-відсоткового рівня від нинішнього американського арсеналу.
- СССР зобов'язується передавати інформацію про свої збройні сили і про виробництво озброєнь.
- Сторони приступлять до неґайних переговорів, в результаті яких Совєтському Союзові буде наданий режим найбільшого сприяння в торгівлі.
- Совєтське керівництво зобов'язується приділити серйозну увагу проблемі прав людини. Президент Буш передав Ґорбачову список, який містить коло 100 імен і висловив бажання, щоб до літа наступного року їх справи були розглянуті.

В наступному році ЗСА організують міжнародну конференцію в справах, зв'язаних з охороною довкілля.

Починаючи від 1991 року, між ЗСА і СССР буде проводитися студентський обмін в кількості 1.000 осіб з кожної сторони.

Сторони сприятимуть у проведенні Олімпійських ігор в обох частинах Берліну.

Судячи з усього, пропозиції Буша цілком вписуються в довготермінові наміри Ґорбачова. Совєтський лідер, виступаючи на пресовій конференції, заявив, що „в загальному" він задоволений результатами зустрічі.

В Гарварді відбудеться симпозіюм української літератури

Кеймбридж, Масс. — Тут в середу, четвер і п'ятницю, 6-го, 7-го і 8-го грудня ц.р., відбудеться симпозіюм української літератури на тему: „Українська критична та естетична думка в другій половині XIX століття".

На всіх чотирьох сесіях впродовж трьох днів виступатимуть доповідачі з України. У середу, 6-го грудня на ранній сесії доповідатимуть В. Брюховецький з України і Г. Грабович зі ЗСА, та В. Русанівський з України. У пополудневій сесії говоритимуть: П. Федченко з України, Іван Фізер і Максим Тарнавський, ЗСА.

У четвер, 7-го грудня на ранній сесії виступатимуть О. Пріцак (ЗСА), Т. Гундорова з України та Р. Коропецький (ЗСА). По полудні доповідати будуть Я. Пеленський (ЗСА), О. Мишанич з України та Р. Шпорлюк (ЗСА). У п'ятницю, 8-го грудня ц.р. від год. 9-ої рано до 12-ої вполудне відбудеться загальна дискусія. Всі сесії відбуватимуться в семінарійній залі УНІГУ та проходитимуть українською мовою.

КОНЦЕРТ М. СУКА

Ню Йорк. — Тут у неділю, 10-го грудня ц.р., в циклі „Серія Музики в Інституті" відбудеться концерт піяніста з України Миколи Сука. Початок концерту о 3-ій год. по полудні в залях Українського Інституту Америки, 2 Схід 79-та вул. Ціна квитків від 10 до 25 дол. Для молоді і студентів вступ задармо.

СТВОРИЛАСЯ РЕСПУБЛІКАНСЬКА АСОЦІЯЦІЯ УКРАЇНІСТІВ

Київ. — Газета „Літературна Україна" ч. 41 за 1989 рік опублікувала повідомлення, що в Києві відбулася нарада Республіканської Асоціяції Україністів (РАУ) в якій взяли участь науковці, керівники окремих міністерств та письменники України.

На порядку денному стояло кілька питань: інформація заступника директора Інституту Літератури АН УССР Миколи Жулинського про заснування Міжнародної Асоціяції Україністів, повідомлення академіка В. Русанівського про основні статутові засади Республіканської Асоціяції Україністів та про організацію Центру Україністики в Києві. Академік також повідомив про працю над концепцією розвитку української культури до кінця століття.

О. Мишанич розповів про підготову до першого міжнародного конґресу україністів, який має відбутися від 27-го серпня до 3-го вересня 1990 року в Києві і на якому буде розглянуто широке коло наукових проблем, пов'язаних з українським бароккo XVI-XVII століть. Учасники міжнародного конґресу україністів на пропозицію Івана Дзюби також проведуть розмову за круглим столом для всебічного обговорення українського аванґарду XX століття.

Письменник Іван Драч та академік В. Русанівський запропонували створити у Києві Міжнародний Український Університет, де відбуватимуться громадські читання, виступатимуть з лекціями провідні вітчизняні та закордонні українознавці. Вони також запропонували створити літні школи для дітей українського роду, які проживають за межами України.

Учений секретар Секції суспільних наук АН УССР С. Пирожков та директор наукової бібліотеки ім. В. Стефаника у Львові М. Лизанець розповіли про стан книжкового фонду Осолінських, заперечуючи чутки про незадовільне збереження його.

ТРАДИЦІЙНА ЯЛИНКА

Ню Йорк. — Тут в суботу 9-го грудня ц.р., о 7-ій год. вечора в Українському Інституті Америки, 2 Схід 79-та вул. і 5-та аве., відбудеться „Традиційна ялинка", яку влаштовують Товариство Українських Інженерів Америки та Українське Лікарське Товариство Північної Америки. В мистецькій частині виступлять: Петро і Тарас Криси, Олександер Слободяник мол., Калина Чолган, Хризанна-Анізія Ворох. Вступ — 10 дол. Чистий дохід з імпрези піде на добродійні цілі.

В Юґославії зростає неспокій

Любляна, Юґославія. — Мілян Куцан і Йозе Пучнік, не зважаючи на свої протилежні політичні переконання та приналежності, погоджуються в одному, що треба конечно щось основного змінити в Юґославії. Таке твердження є незвичайним тому, що з ним погоджується М. Куцан — голова Комуністичної партії Словенії, одної з шістьох республік, які творять Юґославію, а також та Й. Пучнік, відомий колишній югославський дисидент, який був ув'язнений в 50-их і 60-их роках саме за висловлення подібних поглядів.

Коли такі твердження починають голосно повторюватися та кружляти серед громадян країни, то керуючі власті відчувають велике занепокоєння, бо побоюються посилення виявів самостійного думання у декотрих республіках Юґославії та з тим і послаблення центральної системи.

Одначе всі здають собі справу з того, що зміни мусять прийти в недалекому майбутньому, хоча б з того приводу, що такі запальчиві молоді та енерґійні комуністичні провідники, як М. Куцан зі Словенії чим раз частіше та голосніше цього вимагають. Комуністична партія Словенії під його проводом вже давніше здала собі справу з того, що без реформ економічної та політичної систем країна не може просперувати, а її провідники не можуть задовільнити вимог своїх громадян. Словенія вже тепер починає через своїх представників обговорювати заплановані зміни внутрі своєї республіки, починаючи від зміни партійної назви, щоби наново здобути довір'я народу до обіцянки для двох мільйонів громадян Словенії кращої майбутности. Такі пропозиції не надто до вподоби урядовим консервативним колам країни, бо Словенія вже поіритувала інших зміною своєї конституції, де потверджується право Словенії на вихід із Юґославської Республіки. Конституційні зміни Словенії також обмежили права федеральних загонів безпеки у республіці, а це значно поглибило етнічні напруження поміж словінцями та сербами.

Всі ці роздори та внутрішні непорозуміння викликають припущення на Заході, що Юґославія може розпастись на шість окремих республік. А деякі із західніх аналітиків твердять, що існує можливість конфронтації між словінцями та сербами, які домагаються від Словенії підтримки у суперечках з албанцями.

ДОПОВІДЬ ПРОФ. М.ВОСКОБІЙНИКА

Рочестер, Н.Й. — Тут в неділю, 10-го грудня ц.р., в парафіяльній залі церкви св. Покрови УАПЦ, 3176 Ст. Пол Бульвар, відбудеться доповідь голови Української Національної Ради проф. Михайла Воскобійника на тему „Роля Української Національної Ради в сучасній ситуації на Україні". Доповідь влаштовує Ініціятивна група відновлення діяльности Товариства Прихильників Державного Центру Української Народної Республіки в екзилі. Початок доповіді о 4-ій год. по полудні. Після доповіді при каві відбудеться дружній обмін думками. Вступ за добровільними датками.

Округа УНС Сиракюзи-Ютика відбула наради

Сиракюзи, Н.Й. — У неділю, 15-го жовтня ц.р., о год. 1-ій по полудні, тут в залі Українського Народного Дому відбулися наради Округи. Крім голови Окружного Комітету д-ра Івана Гвозди, в організаційних нарадах взяли участь такі діячі УНСоюзу: Володимир Запаранюк — почесний голова Округи; Іван Чопко — почесний голова Округи; Іван Бараник — секретар 21-го Відділу в Джансон Ситі; Іван Пиндус — секретар 39-го Відділу в Сиракюзах; Григорій Гавришків — секретар 283-го Відділу в Обирні; Микола Велич — секретар 317-го Відділу в Сиракюзах; Володимир Креп — секретар 484-го Відділу в Ютиці; члени Управи Округи — Володимир Ревюк і Микола Павлів; члени відділів та гості Володимир Корчинський, Василь Майкович, Іван Бекерський, Григорій Пригода, інж. Мирон Сидорович, Володимир Смага, Михайло Кривий.

Наради відкрив голова Округи. Він привітав присутніх та подав програму нарад до затвердження. Голова попросив почесних голів Округи, щоб вони зайняли місця за столом Президії, а відтак приступлено до вибору президії. Д-ра І. Гвозду вибрано головою, а В. Корчинського — секретарем.

Тому що головний предсідник УНС д-р Іван Флис не міг на час приїхати на наради, щоб дати доповідь про стан діяльности УНС, зокрема про його цьогорічні успіхи, та плян праці в цей передконвенційний та наступний конвенційний роки, д-р Гвозда приступив до точки питань з організаційної праці Округи. Він представив всіх присутніх на нарадах, а відтак попросив секретарів відділів Округи коротко прозвітувати про їх успіхи і труднощі, зокрема про пляни приєднування нових членів.

В загальному, звіти секретарів не виявили якихось надзвичайних труднощів у їх союзовій діяльності, зате майже кожний із них підкреслював, що постарається придбати чи вже придбав більше членів, ніж тих, яких виказувала в той час листа квот Округи. І.Чопко приніс п'ять нових аплікацій, що до того часу піднесло його

(Закінчення на стор. 4)

У СВІТІ

РЕЧНИК ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ у Варшаві заявив перед кореспондентами засобів масової інформації, що військові союзники Варшавського Пакту матимуть зустріч у Москві після того, як відбудеться вершинна зустріч між президентом Джорджем Бушем і президентом Міхаїлом Ґорбачовим. Урядовці „Солідарности" потвердили, що М. Ґорбачов буде звітувати перед своїми союзниками Варшавського Пакту про зустріч з президентом Дж. Бушем. В той самий час у Будапешті в середу, 29-го листопада ц.р., прем'єр-міністер Мікльош Немет відбував зустріч з міністрами оборони країн Варшавського Пакту.

ЗАСТУПНИК ДИРЕКТОРА Світового жидівського конґресу Елан Стейнберґ оскаржив Сі-Ай-Ей в потуранні великій брехні, що відноситься до президента Австрії Курта Вальдгайма. Згідно з твердженнями офіційних чинників Жидівського Світового конґресу, американська розвідка мала впродовж 42-ох років у своїх канцелярійних папках документ, який вказує, що К. Вальдгайм був старшиною німецької військової розвідки на Балканах при кінці Другої світової війни, а не студентом права у Відні, як це він твердить. Жидівський Світовий конґрес письмово заявив, що „Сі-Ай-Ей знала про минулу працю К. Вальдгайма навіть тоді, як у 1971 році ЗСА голосували за тим, щоби він став генеральним секретарем Організації Об'єднаних Націй".

Проф. Я. Рудницький доповідатиме у Вашінґтоні

Оттава, Онт. (ОУПС). — На запрошення Американського назвознавчого товариства (АНС) проф. Ярослав Рудницький з Канади доповідатиме в Вашінґтоні про десталінізацію в СССР і в Канаді.

Доповідь відбудеться в рамках річних конвенцій американських наукових товариств: Асоціяція модерних мов, Мовне товариство Америки, АНС і інших, 29-го грудня 1989 року в готелі Дюпонт Пляза при Ню Гампшір аве. Н.В. Як відомо, проф. Рудницький був ініціятором заходів у справі усунення в Канаді назви селища Сталін у Онтаріо й гори Сталіна в Британській Колюмбії в 1985 році. Ці заходи, підтримані пізніше Комітетом Українців Канади й політичними діячами в Торонто й Ванкувері завершилися успішно в 1986-87 роках перейменуваннями селища в „Гансен" а гори в „Пек мавтенс". Проф. Рудницький подасть подробиці в цій справі та ілюструватиме свою доповідь офіційними документами.

УРЯД СХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ ЗРЕЗИҐНУВАВ

Східній Берлін. — У неділю, 3-го листопада ц.р., східньонімецький провід Комуністичної партії на чолі з Єґоном Кренцом і уряд розлетілися у наслідок загального невдоволення громадськости з уваги на їхнє близьке пов'язання до зловживань за урядування Еріха Гонекера, якого усунули з проводу партії минулого місяця.

Е. Кренц, який перебрав провід партії від Е. Гонекера, ціле Політбюро та Центральний комітет партії зрезиґнували зі своїх постів. В додатку Е. Гонекера та 11-ох колишніх визначних провідників виключено з партії зовсім, трьох членів колишнього проводу Комуністичної партії заарештовано на підставі оскаржень у зловживанні своїми урядовими позиціями для особистих користей. Четвертий із цієї оскарженої групи Александер Шляк-Голодковскі втік ще поки його заарештовано.

Офіційний авторитет в цей час знаходиться в руках прем'єр-міністра Ганса Модрова, партійна кар'єра якого на пості комуністичного провідника Дрездену виробила йому ім'я, як прихильника перебудови. На місце 163-членного Центрального комітету, 11-ти членного Політбюра та 50 кандидатів на членів повищих інстанцій створено 25-членну тимчасову групу праці, члени якої є дуже мало пов'язані зі старим режимом та яка підготовлятиме спеціяльний конґрес Комуністичної партії на 15-го грудня. Ця група праці є створена з партійних провідників 15-ох округ країни, що не мали близьких спілкувань зі старим режимом, а серед них є такі визначні особистості, як Маркус Вольф, колишній шеф східньонімецької розвідки, та Вольфґанґ Берґгофер, посадник Дрездену.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)
Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"
Second Class Postage paid at Jersey City N J

Маніфест Ґорбачова

Дня 26-го листопада ц.р. появився на двох повних сторінках партійного щоденника „Правда" довжележний еляборат за підписом Міхаїла Ґорбачова. Це цікавий документ, що міг зродитися тільки на тлі диковинних сучасних відносин у большевицькій імперії. За обширною кореспонденцією „Ню Йорк Таймсу" з Москви — у Ленінграді відбулася вулична демонстрація, зорганізована противниками будь-якої перебудови. Можна здогадатися, що тими організаторами були комуністичні апаратчики на теплих становищах у промислових закладах, які бояться вратити свої посади у ході рятування хворої економіки прикорочуванням штучно роздутого бюрократичного апарату та передачею проводу фабрик і майстерень фахівцям.

Але майже одночасно з активізацією ворожих Ґорбачову „правих" елементів у Компартії СССР — зростає натиск на Ґорбачова з „лівого" партійного крила, але вимагає швидшого темпа перебудови в напрямку до демократії. Ця ліберальна течія, популярними провідниками якої є Борис Єльцин і Андрей Сахаров, у політичній ділянці схиляються до визнання партійного плюралітету а в ділянці економічній — до сприяння приватній торгівлі. Таким чином Ґорбачов опинився, наче між двома вогнями і примушений лярівувати між ними.

Бажання задовольнити чи бодай часово втихомирити одних і других — це зміст маніфесту Ґорбачова, — помиляються, — каже Ґорбачов — ті, які вважають що марксизм стоїть над гробом. „Комуністична партія відродить марксизм у Совєтському Союзі". Ґорбачов надалі прославляє Леніна, основоположника марксизму в СССР, але тут же додає, що Ленін „міг помилятися", коли не бачив нічого посереднього між марксизмом і капіталізмом. І Ґорбачов відповідає критикам, які закидають йому, що він сам не знає, чого хоче перебудова. Він твердить, що хоче створити „людський соціялізм". Ґорбачов запозичив цю концепцію від Алєксандра Дубчека, якого Леонід Брежнєв прогнав із проводу Компартії у Чехо-Словаччині, коли Дубчек заповів, у 1968 році реформи для надачі комунізмові „людського обличчя".

Пригадується теорія англійського історика Арнольда Тойнбі, який заповідав, що „капіталізм і соціялізм зустрінуться наполовині дороги". Ґорбачов приписує собі ролю такого посередника між соціялізмом (комунізмом) і капіталізмом, але сам здає собі справу, що знайти таку золоту середину — преважка справа. Тому він сам у цьому маніфесті закликає до терпеливости та заповідає, що остаточний успіх процесу формування „людського соціялізму" прийде щойно в наступному сторіччі. Заклик до терпеливости був звернений напевне на адресу самого Бориса Єльцина і його однодумців: він, Ґорбачов, прогнав був Єльцина із головування у Компартії у Москві — у відповіді на різку критику, що Ґорбачов тільки говорить про перебудову та нічого не перебудовує.

Призначаючи видрукування у „Правді" своєї декляративної статті напередодні свого відлету до Риму, на заповіджену візиту у Квиринали та Ватикані і на зустріч із президентом Джорджом Бушем 1-го грудня на кораблі біля Мальти, — Ґорбачов, мабуть, хотів одним махом заспокоїти Компартію в СССР і представити себе, як реформатора, Заходові. Над оцим маніфестом можна би покласти заголовок: „І Богові свічку і чортові огарок". Чи ця метода скріпить становище Ґорбачова в СССР — покаже майбутність. Але не мала ніякого впливу на зустрічі з італійським президентом і прем'єром на відвідини у Папи та — особливо і матиме значення з президентом Бушем. Перед своїм відлетом на Мальту і президент Буш і державний секретар Джеймс Бейкер виразно заявили, що вони вимагатимуть від Ґорбачова припинення дальшої збройної допомоги Кубі, Нікараґуа і комуністичним партизанам у Сан Сальвадорі. А на конференції військових представників членських країн НАТО у Брюселі, секретар оборони Дік Чейні заявив, що Америка не відкличе свої війська з Европи (310,000 вояків) поки цілком не з'ясується тамошня ситуація і поки СССР не зменшать свої збройні сили в Середущій Европі до рівня збройних сил НАТО.

Ґорбачов — зручний тактик. Своїми гаслами „гласність і перебудова" зробив багато добра. Але можна заризикувати твердженням, що його віра у збереження марксизму з „людським обличчям" — наївна. Протимарксистська Соціял-демократична партія — Другий Інтернаціонал — має рацію існування, існує і вірогідно збереження. Але примирити марксизм з демократією — це примирювання вогню з водою. Коли Комуністична партія вирікається монополю на деревяний провід і коли вона вирікається партійно-державного монополю на всю продукцію і розподіл — вона перестає визнавати марксизм. Говорити одним віддихом про марксизм і демократію — це просто демагогія, призначена на малограмотних слухачів.

Микола Бараболяк

ЛЄХ ВАЛЕНСА ВЕЛИКИЙ, АЛЕ НЕ ПОНАД МІРУ

У зв'язку з відвідинами Лєха Валенси в Америці світова преса, а американська особливо, писала про нього пеани. І слушно, бо це насправді людина формату. Але на мій розсуд, відомий консервативний коментатор Джордж Вілл пішов у своєму величанні Валенси в редакційній статті тижневика „Ню Вік" 20-го листопада 1989 таки задалеко. Він прирівняв вплив Валенси на розвиток ідеї людства з діями великого реформатора XVI сторіччя — Мартина Лютера. Лютер зформулювавши у Віттенберґу 1517 року своїх 95 „тез" про свободу релігії і відстоявши їх в німецькому парляменті в 1521 році, висунув принцип свободи духа, який т.зв. контрреформація не зуміла погасити і знищити. Вдалось це — на погляд Вілла — доперва рівно 400 років пізніше Ленінові і його послідовникам. Справжня й ефективна кортреформація — це російський комунізм, який зумів знову закріпостити вільну духовість на довгі роки. Щойно електромонтер з Ґданська зумів могутньою іскрою розсипати по усьому Сході такий сильний вогонь, що цілий той Схід спалахнув революцією. Таке написав про Валенсу Вілл.

Звучить воно інтересно, та все ж Вілл пішов — на мій погляд — у своїх аналогіях задалеко. Перш за все Мартин Лютер — на тодішні часи інтелектуал. Не було в його довкіллі багато, що думали б так, як він. Він самотужки розпалив революцію у духовному житті на початку XVI сторіччя. У Вормсі він стояв сам, одинокий, коли проголосив відомі слова: „Це я відстоюю. Інакше не можу" — „Hier stehe ich. Ich kann nicht anders.

Хоч це не було в його намірах, Лютер викликав криваву революцію, відому в історії як „Селянська війна 1524-25". Валенса не інтелектуал, не духовний лідер, у нього не було ніяких аспірацій стати промотором духового визволення, а головно він не промощував шляху запальним ідеям, які могли б довести до проливу крови у громадській війні. Валенса є за боротьбу мирними заходами, за що нагороджено його Нобелем. Він нахваляється, що його рух не викликав одного пострілу з пістолі. Та не тут причина, що годі рівняти його з Лютером, Джефферсоном й іншими великими революціонерами духа, як це намагається Вілл.

На мій розсуд, Лєх Валенса — типовий трибун люду. Він еманація духа народу. У нас різні погляди на духовість польського народу. Але повинні ми бути згідні в одному: вони великопатріотичний нарід. Свободолюбний народ. Їх патріотизм визначений у великій мірі їхньою західньою католицькою духовістю. Вони — гордий народ. Мартин Лютер, переклавши біблію на народну німецьку мову, був до деякої міри тим, ким Шевченко є для нас: духовним надхненником, який донині діє як лідер. Валенса „вискочив" як провідник із маси. Робітники корабельбудівельного заводу в Ґданську сказали собі: досить московської супремації і як один стали до боротьби за людські, економічні і національні права. Валенса був один із них. А що мав дещо більше наснаги, чим інші робітники, стали його вважати лідером робітничого руху в Ґданську. А не маючи кого іншого, інші заводи піддались його проводові. І так виріс лідер Польщі. Прийшла нагорода Нобеля і визнання лідером у світі. Були в Польщі визначні інтелектуали, як Куронь й інші а простий робітник... вийшов наверх!

Справжні провідники виростають із гущі народу. Їх народ родить, продукує, коли він є народом свідомим своєї індентичности. Провідник усе виросте в народі, коли є в народі почва, підґрунтя. Так вийшов на лідера Валенса. Він синтеза народу свого, його стремлінь. Він — один із маси. Свідомої своїх національних аспірацій маси. Він не з поетів, філософів, письменників, учених, а з „вулиці", з тієї „вулиці", яка нині вирішує на наших очах долю сателітських країн. У його простодушній індивідуальності ми бачимо, він пізнає теж світ, польський нарід. Не рівняти Валенси з Мартином Лютером. Лютер, переклавши біблію, почав формувати німецьку націю. Валенсу видала зі своїх надрів зріла польська нація.

Нас хвилює нині, в добу великих перемін на Сході, питання політичного проводу. Дехто з нас готовить лідерів на поселеннях у надії експортувати їх колись на батьківщину. Ґротеска. Не так виринув Лєх. У Мадярщині, Східній Німеччині, Чехо-Словаччині, зміни не такі ефективні і драстичні як у Польщі, бо маси цих країн не зуміли вилонити зі свого нутра лідерів, які зображували ці маси — „вулицю". „Вулиці" цих трьох країн започаткували не робітники, а зразу студенти й інтелектуали. Робітники, „народ", приєднувались спроквола. Почин революційним змінам дає в тому 1989 році „вулиця", вона теж вилонює провід. Та повернувши до особи Валенси: його не рівняти до духових провідників реформації чи іншого відродження духа. Кремлем захитав не Лєх. Він тільки, так сказати б, уосіблення патріотичного, свідомого завдання народу — Польщі!

Йосиф Сірка

ПРОБЛЕМИ ЗАЛИШАЮТЬСЯ

На цей раз я отримав газету „Нове Життя" що виходить у Пряшеві для українців Чехо-Словаччини з деяким запізнення. 43-тє число за 27-ме жовтня ц.р. надійшло поштою щойно 13-го листопада! Та вразило мене не спізнення цього числа, а спізнення мислення, що віддзеркалює ця газета. На першій сторінці мою увагу привернуло повідомлення п.з. „Намічається співпраця". В ньому мовиться про те, що в редакцію газети „Нове Життя" завітали шеф-редактор „Закарпатської правди" Степан Ваш та завідуючий відділом партійного життя і культури цієї газети Віктор Дрогольчук. Як зазначає газета, редактори „Закарпатської правди" виявили зацікавлення у співпраці з редакцією „Нового життя", але до конкретного не домовились, оскільки потрібно ще більше зустрічів.

Слід пригадати, що Пряшівщина і Закарпаття до Другої світової війни були не тільки сусідами, але й братами в одному домі — Чехо-Словацькій республіці. Після приєднання Закарпаття до України ці дві області з одним українським населення були роздвоєні суворим державним, колючим дротом устаткованим кордоном, який зберігається до сьогоднішнього дня! Спроби українців Пряшівщини нав'язати тісніші контакти не увінчались успіхом, не зважаючи на те, що вже були в Прящеві і письменники і навіть міністер культури Української ССР Юрій Олененко, — до зрушень у співпраці між українцями Пряшівщини та Закарпаття не дійшло. А причина, можливо, в тому, що і з одного і з другого боку кордону все ще сидять брежнєвські кадри, які з перебудовою не поспішають.

Українців Закарпаття та Пряшівщини можна порівняти до німців, що їх після Другої світової війни відокремили у дві держави, але які щойно з 51-го року були розділені суворим державним кордоном. Правда, німці програли війну, яку розпочали, а українці належали до найбільше потерпілих від війни, що прогналася Україною два рази — раз при наступі нацистського війська, а другий раз під час його відступу. І все ж, не зважаючи на те, що роз'єднані українці Закарпаття і Пряшівщини жили у так званих братніх країнах, нагоди зустрічатись було мало, а колючий дріт на кордоні залишився досьогодні.

Треба лише сподіватись, що під впливом німецьких подій з 9-го листопада, коли східні німці отримали нагоду відвідати своїх рідних та одноплемінників у західній частині країни, може порозумнішають і партійні та державні бюрократи в Україні та Чехо-Словаччині і нададуть українському населення при кордоні змогу відвідати один одного без особливих паспортів, бо коли генеральний секретар КП СССР Ґорбачов говорить про спільний европейських будинок, то українці Пряшівщини і Закарпаття можуть говорити і про спільну рідну хату, в якій вони століттями разом жили! Різниця між німцями й українцями залишається ця, що у німців, хоч-не-хоч, а є дві суверенні держави, а у українців покищо бракує і однієї!

Муз. В. Морозова
вірші Б. Стельмаха

СТРІЛЕЦЬКІ МОГИЛИ

Стрілецькі могили понищено вщент
Лупали, копали, валили, палили,
Лиш де-не-де хрест, де-не-де монумент,
І все, пропадають стрілецькі могили.

А там — українські стрільці січові,
Франкові онуки, юнацтво безвусе,
Франкові онуки, його вартові,
Прости нам за них, милосердний Ісусе.

Бо хто ми, бо що ми без рідних могил?
Ставище безводне, пташище безкриле,
Румовище храму у хаосі брил,
Вернім Україні стрілецькі могили.

Без них наша пам'ять, достоту, як мрець,
Як небо беззоре, як море безхвиле.
Таж он — Симоненко, Тютюнник, Близнець,
Насипмо над ними стрілецькі могили.

Без них наша совість, як той боягуз,
Що страхом життя своє в'яже безсиле,
Та ж он — Івасюк, Миколайчук і Стус,
Насипмо над ними стрілецькі могили.

Щохвилі комусь уривається шлях,
То ж дай мені, Боже, як з праху і пилу
Обернувся знов я на пил і на прах,
Зведіть наді мною стрілецьку могилу.

(З репертуару „Не журись")

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує Лев Яцкевич

Народна медицина маїв

Хто такі маї? Це південноамериканський народ, поселений у Центральній Америці на півострові Юкатан та Ґватемалі, який виявив подиву гідну цивілізацію, що дійшла до свого апогею поміж 1,000 роками нашої ери та 700 роками перед Христом, в часі т. зв. Нової імперії (після об'єднання усіх майських племен ув один народ).

Маї були відомі протягом майже тисячу років, як неперевершені астрономи, будівничі, аґрономи, лікувальники та торгівці півшляхетним камінням, а головно чорним янтарем та агатом.

У противагу багатьом південноамериканським автохтонним народам — маї мали доволі високо розвинене гієрогліфне письмо, в якому робили записи: астрономічні, історичні та релігійні на папероподібному матеріялі, що його виготовляли з листя аґави. Записані „аркуші" вони складали у виді кодексів, з яких досі заховалися чотири: дрезденський, паризький та два мадридські (від назв музеїв, що ці кодекси переховують).

На жаль, ще перед приїздом до Південної Америки, маї зникли, мов під землею запалися. Але залишили за собою сліди, у виді своїх нащадків, які розбрилися по цілій території сучасного Мехіко, Ґватемалі й Британського Гондурасу та у виді руїн величавих міст, святинь та пірамід, що своєю ґрандіозністю та орнаментикою перевищують славні єгипетські піраміди.

На такі руїни наткнулися, у 1839 році американський археолог Ллойд Стівенс та його друг, ілюстратор Фредерик Катервуд, серед непрохідних джунґлів Центральної Америки. Наперед вони наткнулися на камінні колони, з оригінальною орнаментикою, а згодом на руїни імпозантної святині, й житлових домів, з балюстрадами, сходами та терасами, густо зарослими зеленими повоєм дикого винограду та щільним покровом колючих кущів.

Стівенс купив від старого індійця за 50 дол. увесь цей обшир, з руїнами цілого міста, а Катервуд поробив написи його цілковитих об'єктів, які згодом використано, як ілюстрації до книжки пригод Стівенсона в Центральній Америці, що її він, після приїзду до ЗСА, опублікував.

Ця книжка стала революцією у цілому світі та спопуляризувала містично загиблий майський народ та його високу культуру. Маї, як народ зникли, але їх нащадки, у кількості приблизно 300,000 живуть ще й нині в Мехіко та сумежних країнах, де здобули собі велику славу, як чаклуни та лікувальники. Щоб лікувати вони стосують народну майську медицину, давність якої розраховується на 3,000 років. Лікувальники, професійно, розподілені на цілу низку медичних та фармакологічних спеціяльностей, таких, які „yerberos" (знавців лікування зелами), „parteras" (акушерів та спеціялістів дитячих недуг), „pulsaderos" (знавців пізнавання недуг на основі ходи пульсу), hueseros" (спеціяльність від випрямлювання складання та лікування костей і пов'язаних з ними недуг), „curanderos" (шамани-лікувальники зелами). До речі, один такий курандеро, загальновідомий, як Дон Антоніо втішається у своєму селі та околиці великою славою, яку здобув собі стриманням кровотечі носа одному односельчанові, при допомозі деревної кори та розмов з індіянськими богами. Нещодавно Брент Берлін професор археологічної лінґвістики Каліфорнійського університету, очолив американсько-мехіканський проєкт для виготовлення (у декількох мовах) енциклопедії медичного, майського знання.

Медичні лікувальні зела втішаються між мехіканським простолюддям великою пошаною та популярністю, з уваги на те, що вони виліковують їх з багатьох недуг. І тому мехіканські уряди здоров'я вітають радо допомогу практикуючих тубільчих лікарів та студіюють вже через багато років лікувальні зела, якими користуються автохтони.

На думку М. Ґонзалеса, президента однієї з найбільших організацій тубільчих „лікарів", під сучасну пору практикує в прикордонних округах Мехіко, щонайменше 7,000 „curanderos", які при своєму лікуванні користуються поверх трьома сотнями лікувальних зел. Реалізація цього амбітного проєкту здійснилася при допомозі значної грошової субсидії Американської наукової фундації. Цей проєкт проф. Берлін почав від каталогування сучасного, майського медичного знання та всіх відомих тепер лікувальних зел. Дослідники зібрали досі біля 500 зразків цих зел, з яких зідентифіковано приблизно 90 відсотків. Крім цього вони зібрали майські назви для поверх 200 різних недуг.

Наступна фаза цього унікального медичного проєкту становитиме перевірку лікувальних прикмет усіх скаталогованих зел. На жаль, досі перевірено ледве декілька з них, і притому, зроблено революційне відкриття, а саме, що одне з цих зел, яке тубільці називають „sosa" (ботанічна назва „solanum lancioforium") вміщає популярний сьогодні в цілому світі антибіотик.

На думку проф. Берліна, традиційна мехіканська медицина сповняє важливу ролю поміж багатьома індійськими племенами, які слід зарахувати не до „третього", але до „четвертого" світу, з уваги на те, що вони, практично, не мають жодних прибутків, і тому, не мають змоги користуватися ані послугами професійних лікарів медицини, ані купувати приписаних ними ліків у місцевих аптеках зате зела, що їх „приписують" усно знахарі, вони можуть безкоштовно нарвати у своїх власних городах.

Михайло Березовський

У МУЗЕЇ МИСТЦЯ І. ГОНЧАРА

У суботу, 24-го червня 1989 року, канадська група туристів з готелю „Русь" в Києві, вибралася на концерт ансамблю з Буковини. Я з Америки був тільки один, хотів поїхати доКанева, бо тура наша не мала в пляні відвідати могилу Шевченка.

Пішов я вниз до вестибюлю цього готелю і зайшов до туристичного інформаційного бюра, поспитати чи не іде якась інша група до Канева. Відповідь урядники була: чі до Канева не іде ніяка група. Тоді я задумав взяти таксі і поспитав як далеко мені туди їхати. Відповідь була 130 кілометрів, і три години їзди автом, Очевидно в не думав туди вибиратися. Враз я побачив афіш з повідомленням про відзначення Олени Пчілки, в Палаці культури „Славутич". Тим я був більше зацікавлений як концертом, на який мала їхати наша група.

Я скоро вбрався, бо часу було мало, і пішов з готелю „Русь" вниз, на рухливу вулицю, недалеко Хрещатику, щоб зловити таксі. То не Ню Йорк, ані навіть не Торонто чи Дітройт, щоб зловити таксі, треба трохи постояти. Однак тим разом якось мені пощастило і ми поїхали в долину Києва до цього Палацу. У вестибюлі Палацу товпився вже народ, вся обслуга, — переважно жінки, були вдягнені в гарний одяг з вишивками, та всі розмовляли українською мовою. В розмові з ними можна було вичути патріотизм і національну гордість. На Хрещатику не почуєте української мови, але на таких зібраннях всі розмовляють по-українськи.

Я купив квиток, не пригадую, чи за три чи за п'ять карбованців. Одна молода жінка впізнала, що я — турист, і ввічливо запросила мене ввійти на залю. Заля — простора, може на 600 осіб, однак не була ціла заповнена. Сцена була удекорована в стилі жнив, на підлозі лежала солома і пірамідним способом поскладані були снопи.

На лівому боці, спереду на сцені, за столиком, сиділи чоловік і жінка, які керували цим відзначенням - концертом.

Хтось із письменників у вишитій сорочці виголосив коротку промову про Олену Пчілку. Після нього попросили до слова, зодягненого теж у вишиту сорочку Івана Гончара — славного мистця, скульптора, маляра і етнографа, лавреата премії. Мистець коротко схарактеризував його зустріч і знайомство багато років тому з Оленою Пчілкою в Києві. Цей вечір влаштував місцевий Літературний мистецький клюб.

Колектив з Ровенщини, Волинь, вивів фраґмент жнив, вокально і рухами — з косою, серпами і вилами. До цього ансамблю, можна б мати багато побажань, однак їхній диригент говорив прекрасною українською мовою. Далі виступала чудова дівчинка — співачка, вже заслужена лавреатка премії. Ця дівчинка в гарненькому гуцульському одязі відспівала три пісні дитячо-материнського змісту, мелодії Карпат. Ця маленька дівчинка зібрала овації публіки. Вона приїхала на цей концерт аж з Іванофранківська в асисті своєї мами.

Черговий і останній виступ на концерті був у виконанні Танцювального ансамблю з Буковини. Це вже народка клясика. Гарні дівчата в гарних підібраних одягах, та всі мило усміхнені. Чоловіки вдягнені в гуцульські одяги, в крисанях з топірцями в руках, та всі як один — стрункі, як смереки. Зібрали вони гураґан оплесків і оклики „Слава", якими обдарувала їх публіка яка встала з місць і у вияві вдячності внесла їм на сцену великий коровай. Відзначення концертом творчости Олени Пчілки, матері Лесі Українки, присутні закінчили відспіванням „Як умру", що тепер покищо заступає український гимн. Після концерту я мав нагоду, коротко розмовляти з виконавцями і дириґентом цього ансамблю.

У розмові я пропонував їм вибратися в турне з концертом по Америці і Канаді. Відповідь дириґента була така — „Як запросите то неодмінно приїдемо". Дійсно цей ансамбль стоїть на належному місці народного мистецтва. Одне побажання до дириґента цього ансамблю, було б, щоб він не загравав „на гармошці" перед кожною піснею. Однак може, при теперішній зміні, він залишить цей інструмент кому він належить, та на інші оказії.

На залі я сидів біля молодого чоловіка, і час від часу під час перерв, ми обмінювались словами. Після концерту він познайомив мене з головою Товариства Української Мови в Києві Іваном Ященком. У розмові він дуже цікавився життям українців в Америці. Він сказав, що в нього є платівка Капелі Бандуристів Китастого, якою він не міг нахвалитись. До дальшої розмови долучились і ці гарні жінки — патріотки у вишивках та двох українців з Польщі. Тих двох українців з Польщі дуже хвилювались неукраїнством в Україні, в Києві. У вестибюлі цього палацу голова Товариства Української Мови познайомив мене з мистцем Іваном Гончарем, який запропонував мені відвідати його музей. У вестибюлі почали гасити світло з уваги на ощаджування електричної енергії.

Ми вийшли з цього Палацу і довго чекали на таксі. В готелю „Русь", ще цього ж пізнього вечора велася розмова зі знайомою обслугою готелю.

На другий день, в обідову пору, я знову відбився від групи, і пішов на долину до рухливої вулиці, щоб зловити таксі і поїхати до мистця Івана Гончара. І надиво скоро трапилося таксі. Я всів до нього і шофер знаною у Києві мовою запитав: — „Вам куда нужно?" — Я — українською мовою попросив, щоб завіз мене на вулицю Січневе Повстання 46, квартира 2. Він зорієнтувався що я турист з Америки і трохи зніяковіло перейшов на українську мову. Тоді, очевидно, вже сміло почалося нарікання подібне як всіх, з якими я мав нагоду розмовляти як у Львові, так і в Києві. Вулицею Січневе Повстання ми приїхали на роздоріжжя над гору, де одна дорога пішла вдолину до Дніпра, а друга також вдолину трошки вправо. Шофер казав почекати і, висівши з авта, пішов кілька десятків

(Закінчення на стор. 4)

СОВЄТСЬКІ ЧИННИКИ офіційно заперечили оскарження, яке в їх сторону спрямував державний секретар Джеймс Бейкер, заявляючи, що Москва не дотримала своєї обіцянки про те, що не доставлятиме зброї сальвадорським повстанцям. Одначе речник закордонного міністерства СССР, один із подорожуючих прибічників М. Ґорбачова категорично заперечив такий закид, заявляючи, що СССР не постачає зброї країнам Центральної Америки, де проходять внутрішні конфлікти.

ДЕПАРТАМЕНТ ЕНЕРҐЕТИКИ проголосив у середу, 29-го листопада, тичмасове закриття фабрики Рокі Флетс в Кольорадо, єдиного в країні підприємства, яке постачало військову промисловість чистим плутонієм для виробництва нуклеарної зброї. В понеділок, 27-го листопада, 132 інженери та інспектори з Департаменту енерґетики з Вашінґтону почали розслідування умов та безпеки виробництва на підприємстві, яке займає 400 акрів та розташоване 16 миль на північний захід від Денверу. Фабрика Рокі Флетс є одним із 17-ти основних підприємств та лябораторій виробництва нуклеарної зброї у країні. За останні 15 місяців з причин недостатньої безпеки виробництва були зачинені цілком, або частково військові заводи в Айдаго, Ню Мексіко, Південній Каролайні та стейті Вашінґтон. Рокі Флетс є причиною радіоактивного заничещення повітря і води впродовж десятиліть — проголосив Департамент здоров'я в Кольорадо. На заводі було зареєстровано майже 200 пожеж, з яких дві більші в 1957 та 1969 роках покрили район Денверу невідомою кількістю плутонія та інших радіоактивних елементів.

Для оформлення всегромадського комітету
НАРОДНОГО ФОНДУ ДОПОМОГИ УКРАЇНІ,
який проводитиме збірку і розподіл фондів для допомоги українському народові в його змаганнях до волі і незалежности
— відбудеться —

ВСЕГРОМАДСЬКЕ ВІЧЕ

в неділю, 10-го грудня 1989 року
о год. 1:30 по полудні
в приміщенні
Наукового Товариства ім. Шевченка
63 Fourth Ave. (9th & 10th Sts.), New York, N.Y. 10003

НА ПОРЯДКУ НАРАД
обговорення потреби створення такого всегромадського комітету, його оформлення організаційне і статутове.

Запрошуємо до участи в цьому вічу представників установ та організацій та охочих до співпраці діячів української громади

ЕКЗЕКУТИВА
УКРАЇНСЬКОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ
КООРДИНАЦІЙНОЇ РАДИ

ВІДЗНАЧЕННЯ

Головний Екзекутивний Комітет
Українського Народного Союзу

оцим складає

ПОДЯКУ і ПРИЗНАННЯ

усім членам Українського Народного Союзу
Округи Філядельфії
за здобуття 25 життьових забезпечень
(Life Insurance)
в сумі 95,000.00 дол.,

які були передані на руки Головного Предсідника при закінченні бенкету з нагоди 95-ліття Українського Народного Союзу в неділю, 26-го листопада 1989 р. у Філядельфії, Па.

Нехай Округа Українського Народного Союзу Філядельфії продовжує свою визначну і похвальну братську працю для своїх членів, для нашої громади і для нашого народу.

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ

ДОПОВІДЬ В. ЯВОРІВСЬКОГО В НЮ ЙОРКУ

Доповідь відбулась 19-го жовтня ц.р., була влаштована Дирекцією Українського Народного Дому в Ню Йорку та членами Екзекутиви Української Американської Координаційної Ради.

Цей вийнятковий вечір відкрив голова Українського Народного дому в Ню Йорку Роман Данилюк, який щиро привітав Володимира Яворівського від себе, від імени Дирекції Народного Дому, від представників: центральних, крайових і льокальних громадських організацій та всіх присутніх на виповненій залі. Присутні на залі привітали шановного гостя рясними й довготривалими оплесками.

Коли голова УНД попросив до слова депутата Володимира Яворівського, то він щиро привітав присутніх на залі й подав пояснення, чому та з якою метою він приїхав до Америки. На залі запанувала глибока тиша. Доповідач почав свою доповідь про економічне й національне положення у сучасній Україні. Головно зосередив свої думки на відбутому З'їзді НРУ, в днях 8, 9 і 10 вересня ц.р., в Києві, в якому взяли участь польські представники „Солідарности" й члени польського парляменту: посол проф. Володимир Мокрий і посол Адам Міхнік. Також в З'їзді взяли участь представники радянських республік та представники національних меншин України.

Організатори З'їзду знайшли розв'язку для національних меншин, яка гарантує національний і культурний розвиток і рівноправність для всіх громадян в українській вільній демократичній республіці. Цими розумними демократичними заявами. перекреслено протиукраїнські провокаторські фальшиві наклепи, які роздавали у видрукованих летючках. Володимир Яворівський у своїй виборчій окрузі в Києві запропонував відкрити жидівську школу, бо в Києві нема ні одної жидівської школи. Це є дуже розумний і державницький підхід для роз'язки національних питань в Україні.

Доповідач говорив про НРУ, та що дало поштовх для його створення? Перша і найбільша причина, яка примусила провідних українських інтеліґентів до створення НРУ, це є чорнобильська трагедія, яка поставила перед українським народом страшну проблему бути чи не бути. Друга справа є економічна, бо сталінсько-брежнєвський режим допровадив Україну до економічної катастрофи й до національної руїни. Не вся Україна говорить національною своєю мовою і тому створена вищезгадана організація являється тою рушійною силою, яка керується демократичними засадами й мирним шляхом старається піднести українську культуру, національну свідомість та закріпити українську мову, як державну в українській республіці. Піднести економіку України й життєвий рівень українського народу, як рівнож за допомогою української еміґрації Америки й Канади зорганізувати економічну й медичну допомогу для дітей, жертв Чорнобиля — головне завдання НРУ.

Народний Рух України взяв на себе великі завдання і відповідальність за долю 50-мільйонового українського народу. В ту велику національну працю повинна включитись вся українська еміґрація і допомогти матеріяльно українському народові в тяжкий історичний час, де вирішується доля українського народу, бо якщо ми не використаємо перебудови, яка проходить в Радянському Союзі, завалимо українську національну справу, й не здобудемо суверенности для українського народу, тоді національне питання України може бути приспане на довгі роки, або зовсім перестане існувати.

Володимир Яворівський у своїй доповіді підкреслив, що національна свідомість проходить із заходу на схід і тому в різних областях України національна праця провадиться в різних формах. Це не є нічого дивного, бо по довгій неволі, яка скалічила національний хребет України не можна багато вимагати й треба тяжкої праці, щоб піднести національну свідомість України. З нашої історії ми знаємо, що коли національно-культурне життя в Києві занепадало то Львів ставав центром української національної свідомости, а як національно занепадав Львів, тоді Київ ставав центром. Подібна ситуація є тепер.

Доповідь Володимира Яворівського з її феноменальним змістом та феноменом доповідача була надзвичайно цікава й захоплююча. Доповідач щиро й правдиво насвітлив сучасний дійсний стан українського народу, богатьом слухачам доповіді прокрадались сльози до очей. Доповідь депутата до Верховної Ради зробила велике враження на присутніх, бо такої доповіді дуже рідко можна почути. По закінченні присутні на залі подякували В. Яворівському повстанням з місць і рясними й довгими оплесками.

Дальше провадження вечором перебрав другий член Дирекції Українського Народного Дому. Евген Стахів, який щиро подякував доповідачеві за цінну доповідь.

Багато людей зголосилось до запитів, їх цікавили різні справи українського національного життя в Україні. На всі запити В. Яворівський давав відповіді. На питання д-ра Аскольда Лозинського й редактора мґра Ігора Длябоги, чому Україна не проголосить вихід з Радянського Союзу, так, як зробили балтійські республіки? В. Яворівський відповів: „Чи ви були б задоволені з цього, якщо ми зробили б те, що ви хочете?" Почувся голос „так". Тоді Яворівський сказав: „Ви є тут, а ми є там і що буде з нами?"

На фото вгорі (зліва): проф. Т. Гунчак, Є. Стахів, В. Яворівський і Р. Данилюк.

Треба згадати, що перед доповіддю забрав слово проф. Тарас Гунчак, який брав участь у З'їзді НРУ в Києві, та звернувся із проханням до присутніх на залі складати пожертви на допомогу Україні, й під час запитів люди зложили 33 тисячі долярів. М. Коць заявив, що він створить 250-тисячну фундацію для допомоги краєві. Отже, на цьому прийнятті вирішено за допомогою Т. Гунчака створити Громадський Комітет який займеться допомогою Україні.

По вичерпанні всіх запитів предсідник Евген Стахів попросив до заключного слова В. Яворівського, який був приємно заскочений щирістю і зорганізованістю української громади в Ню Йорку, та всієї української еміґрації в Америці, й щиро подякував за гостинність.

Присутні ще раз нагородили його довгими й рясними оплесками, а Е. Стахів попросив В. Яворівського й представників наукових, громадських, церковних і молодечих організацій на прийняття, яке відбулось в реставраційній залі Українського Народного Дому.

В приємній товариській розмові з В. Яворівським час пройшов дуже скоро і треба було прощатись.

Заввага автора цих рядків, щодо матеріяльної допомоги Україні, бо та справа є дуже важлива. Треба приспішити зорганізування Комітету для негайної допомоги Україні, бо грозить голод, брак медицини. Треба вимагати від совєтських властей щоб не оплачувати високе мито від пакунків, а головно в Україні вовинен хтось тим зайнятись і розподілювати ті пачки, кому потрібно. Це є дуже пекуча справа й українська еміґрація повинна приспішити допомогу для України й тим самим ми піднесемо національну свідомість, певність і надію українського народу на його краще майбутнє.

Микола Турецький

Перша „Українська захоронка св. Івана Хрестителя" в Нюарку, Н.Дж.

Зліва: Іванна Зазуляк, Ольга Буртик, Анна Кравчук, Оленка Колодій, Лідія Гладка, Ольга Тритяк, Сестра Марія Розмаринович ЧСВВ, Отець Богдан Лукій ЧНІ.

Союз Українок Америки для своєї 18-ої Конвенції в 1978 р. вибрав гасло — „Сьогоднішня українська дитина — майбутнє українського народу". Це вказує, що добро й виховання української дитини завжди глибоко лежало на серці української жінки від самих початків заснування Союзу Українок.

На новому континенті СУА намагався цю ділянку якось задовільнити, творячи суботні світлички по відділах СУА, видаючи сторінку „Для малят" в журналі „Наше Життя". Все таки всі ці намагання часто не можуть бути задовільними для сучасних обставин. Зроджується думка зробити спробу заснування української захоронки. Ініціятором цього задуму стала виховна референтка Централі СУА О. Тритяк. Її задум перейшов у дію. Створено комітет, який розпочав свою наполегливу працю 15-го вересня 1988 р. Відбуто ряд засідань, написано багато листів, узгіднено всі стейтові вимоги й засіяне зерно дало плоди.

22-го жовтня ц. р. отець Богдан Лукій, парох церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку о. 10:30 у супроводі вівтарних хлопців, в присутності сестер, комітету матерів, членів СУА і присутніх гостей виконав акт посвячення. Поблагословив приміщення цілоденної захоронки св. Івана Хрестителя, як рівнож ікону св. княгині Ольги, Опікунки захоронки. Ікону намалювала й подарувала для захоронки Христина Роланд, голова 98-го відділу СУА в Голмдел. Гарний вишиваний рушник, що прикрашував ікону передала Аня Кравчук, стипендійна референтка Централі СУА, від Українських дітей стипендистів СУА з Бразилії. О. Лукій зложив сердечні побажання для дальшого розвитку захоронки і попросив до слова Оленку Макарушку-Колодій, виховного дорадника захоронки. О. Колодій подякувала отцеві парохові, підкреслюючи його надзвичайну відданість і жертвенний вклад праці. Рівнож висловила таку ж вдячність директорові школи св. Івана Хрестителя сестрі Марії Розмаринович, ЧСВВ, опісля попросила до слова Л. Гладку, місто голову СУА. Л. Гладка передала привіт з виявом великого признання для отця пароха, котрий виявив стільки зрозуміння для справ захоронки, рівнож для всіх інших членів. Побажала гарного росту захоронки.

О. Колодій представила Комітет матерей захоронки: Дарія Кварник — голова, Марта Попович — скарбник, Линда Клебан — секретар. Від СУА О. Тритяк — виховна референтка СУА, Тереня Ракоча — член виховної Комісії, Ярослава Гординська — член виховної комісії. Учительки — опікуни дітей, Ярослава опікунки дітей: Галя Ґумовська — медсестра за професією, Іванна Зазуляк — люб ляча бабуня, Йоля Цьок-Ґбур — помічниця.

Тепер зупинимось дещо на самій діяльності захоронки. Її офіційна назва — „Українська Захоронка св. Івана Хрестителя". Духовним опікуном є отець Богдан Лукій — ЧНІ. Захоронка відповідає всім вимогам так. зв. „дейкер сентерс" і є першою українською, цілоденною захоронкою в Америці. Її відкрито 11-го вересня ц. р. і зараз є 9 дітей. Діти перебувають від 7:30 ранку до 5:30 вечора. В цьому часі все дві опікунки займаються дітьми. У захоронці говориться тільки українською мовою, однак приймається дітей, що не володіють українською мовою. Є родичі мішаних подруж, які бажають, щоб їхні діти вивчали українську мову.

Приміщення захоронки має український характер, надає почуття домашньої теплоти. Стіни прикрашені чудовими, веселими прикрасами близькими діточій психіці, їх виконала мисткиня Марійка Голіната. На поличках дитячі книжечки казок та віршів, а про це все подбав СУА. Д-р Стефан і Галина Семчишини подарували для дітей захоронки гойданки й інші приладдя для фізичного розвою дітей. Старанням д-ра Ігоря Гутника було виготовлено устаткування захоронки. Церковний Комітет при парафії св. Івана Хрестителя допоміг і допомагає захоронці фінансово. Для товариської розваги перекуску, солодке й каву приготовили родичі дітей і членки комітету.

Я мала нагоду говорити з трьома матерями неукраїнського походження, вони виявили стільки щирого захоплення нашою культурною мовою, звичаями, вони надзвичайно високо оцінюють захоронки.

Ольга Буртик

ВИСТУП Г. ГЕРЧАКА І Л. ЛИТОВЧЕНКО

Нюарк, Н.Дж. — Тут в п'ятницю, 8-го грудняц.р. у циклі „Вечори в п'ятницю" відбудеться п'ятий з черги вечір, який влаштовують Американці в Обороні Людських Прав в Україні. На вечорі „Слова і пісні" виступить колишній політв'язень совєтських тюрем, колишній член підпілля, художник, композитор балляд і сучасних табірних пісень, Григорій Герчак, який співатиме українські народні пісні, думи і балляди власної композиції і гратими на гітарі і на лірі, також покаже картини. На вечорі виступить Людмила Литовченко із розповіддю про сучасний Київ. Вечір відбудеться в залі УКЦ св. Івана Хрестителя, Сенфорд аве. Початок о 7:30 вечора. Вступ вільний. По програмі — вино і закуска.

У ЧЕТВЕРТУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашої Найдорожчої і Незабутньої
ДОНІ й СЕСТРИ
бл. п.
ЛІДІЇ ШУЛЬ БОГДАН
будуть відправлені
СЛУЖБИ БОЖІ
у п'ятницю, 8-го грудня 1989 р. о год. 7:30 рано
в церкві св. Юра в Ню Йорку
та в Манастирі оо. Василіян в Ґлен Ков, Н. Й.
і церкві Пренепорочної Діви Марії в Люрді.

Про молитви просять:
мама — ВІРА ШУЛЬ
сестра — ОКСАНА з мужем ВОЛОДИМИРОМ
брат — ЯРОСЛАВ

Ділимося сумною вісткою
з Родиною, Приятелями і Знайомими,
що в суботу, 4-го листопада 1989 р., несподівано відійшов у Вічність на 40-му році життя
наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ЗЯТЬ І ШВАҐЕР
бл. п.
ДЖЕФРЕЙ БЕНСОН СЛЕММОНС

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в середу, 8-го листопада 1989 р. з церкви свв. Володимира й Ольги в Чикаґо, Ілл. на місцевий цвинтар св. о. Николая.

У глибокому смутку:
дружина — МАРТА з донечкою ТАНЕЮ і сином АДРІЯНОМ
тесті — д-р ВОЛОДИМИР І ЕВСТАХІЯ ЯСТРЕМБСЬКІ
шваґер — д-р ІГОР ЯСТРЕМБСЬКИЙ
та ближча і дальша Родина в Америці й Україні

Округа УНС...

(Закінчення зі стор. 1)

загальне число придбаних нових аплікацій на цей рік до 22-ох членів. До речі, І. Чопко говорив про дивіденди і про труднощі з адресами членства.

Г. Гавришків також підкреслював, що придбав знову двох нових членів в Обирні, та також коментував про труднощі із адресами, про що й говорив І. Баранчик. М. Велич і В. Кроп говорили про проблеми членства. Перший твердив, що в його Відділі воно зменшується з причин природного порядку, а другий говорив, що він буде мати дев'ять нових членів в цьому році.

Д-р І. Гвозда приступив до обговорення загального образу членства в Окрузі на тлі динаміки членства цілого УНС, на підставі „Перегляду організаційних здобутків по округах УНСоюзу від 1-го січня до 30-го червня 1989 року, з чого видно, що в загальному Округа являється продуктивною так у виконанні своєї річної квоти членства (вже тоді на 50% виконано), у порівнянні із іншими округами подібної демографічної величини, як й у загальній сумі забезпечення та й у пересічній сумі забезпечення на особу. Це мало підбальорюючий вплив на всіх присутніх.

В. Запаранюк поставив питання можливості придбання нових членів ще до кінця цього року, щоб переступити квоту членів. Інж. В. Корчинський вказав на можливості шукання нових членів між новоприбулими з України. Інж. М. Сидорович твердив, що до Сиракюз їх приїхало поважне число, а В. Запаранюк підкреслив, що власне тому, до них секретарям УНС треба йти, старатися їм передплачувати „Свободу", з прицілом їх поступового обзнайомлення із УНС, та що в майбутньому може це допоможе декого з них вписати в членство УНС.

Г. Гаврищків вважає, що УНС повинен мати забезпечення на 1,000 дол., як до недавна, бо на це є великий попит, про що й говорив І. Бекерський. Останній сказав, що УНС повинен звертатись до молодих професіоналістів, включно із висилкою їм даром „Українського Тижневика", щоб їх притягнути в лави членства УНС. Інж. М. Сидорович, голова місцевої кредитівки „Самопоміч", вважає, що УНС повинен вислати свої пропагандивні летючки по кредитівках, а відділи УНС повинні тримати свої гроші на контах в кредитівках.

Д-р І. Гвозда згадував, що свого часу з нагоди конференції голів Округ на Союзівці пропонував, щоб УНС якнайскорше виготовив відео з інформаціями про забезпечення, про історію, організаційну побудову, та важливість УНС в житті української громади в ЗСА, в діяспорі, його місце з динаміці американського життя та у визвольних процесах української нації.

Д-р Гвозда звернувся до присутніх, щоб вони підтримали УНС в його спонзорстві хору Я. Полянського з Польщі та щоб зробити все можливе, щоб відзначити в Окрузі 95-ліття УНС. Рішено відзначити цей ювілей при кінці березня, або раннім квітнем. Також рішено, щоб комітет відзначення 95-ліття УНС складався із усіх секретарів Округи та щоби його осередок був в Сиракюзах, а д-р Гвозда був його головою.

Окружний Комітет рішив передати українському хорові з Польщі маленький фінансовий подарунок, а голова закрив наради та запросив всіх на перекуску, яку підготовило подружжя Величі, відтак всіх попрощав та ще раз попросив прибути на концерт Українського Камерного Хору з Польщі.

Привітаймо Різдво волинською карткою!

Ми вже почали різдвяний сезон. Його пізнати не тільки з масової та верескливої реклями по всіх великих і малих крамницях, але і з того, що в усіх наших церквах почали продавати різдвяні картки. Стара традиція: і в Україні, і „по дорозі", і на нових поселеннях вітаємо чи поздоровляємо наших дорогих і знайомих спеціяльною поштовою карточкою з малюнком Різдва Бога-Сина, з колядниками та іншими символами і цього чи не найбільшого українського празника. Часом лише той єдиний раз у рік, часом формально, але поздоровляємо...

У світі, в якому живемо, різдвяна карточка — великий бизнес. Канада й Америка мають десятки фірмвелетів, які переганяються у здобуванні ринку і тому продукують технічно все кращі, аж перебільшено багаті та вишукані формою карточки, хоч усі вони після Різдва йдуть у сміття. І нікуди інде їм і не місце — на 403 такі нібито „різдвяні" карточки, які минулого року зібрала для мене моя сусідка, знаючи, що я колекціонер карток, всього 8 (дослівно вісім!) мали на собі картини Різдва, Пречисту з Дитям чи малого Ісусика. Решта мала все, що хочете, починаючи від голих дівчат та типово англійських санок з кіньми до собак, медведів, малп і подібної диковини. Небагато було й таких, що сяк-так заторкали різдвяну тему, отже з червоносим „го-го" Сантаклавсом, освітленими хатками, ялинкою та її цяцьками.

Що я мав зробити з цим дарунком, повним серця і симпатії моєї сусідки, яка хотіла й мені зробити приємність за те, що я сяк-так беріг хату, коли вона вліті виїздила до Каліфорнії чи на Гаваї? Я зробив те, що й інші: вибрав найбільш декоративні і пишні та передав їх до нашого садочка, а решту подав у пластиковому мішку смітяреві. І впарі з тією можливістю приглянутись точніше до різдвяної карточки наших сусідів, у мене ще більше зросла пошана до нашої, до української різдвяної карточки.

Різдвяна карточка, яку видало Товариство „Волинь". Художник М. Онуфрійчук-Сокульський.

Ми мусимо зберегти і в цій ділянці нашу світлу, багату та оригінальну традицію. Так розуміли її і наші піонери, які вже 50-60 літ тому не вдоволялися дешевою, масово продукованою англійською різдвяною карткою, а пробували створити свою, або пробуючи передрукувати тогочасні канадські українським „Христос Раждається!", або — згодом — продукуючи хоч і скромні, але таки свої карточки з різдвяним привітом. І не дивно, чому: ті, що хоч трішки цікавилися українською карткою, пригадають собі, які пишні змістом та мистецьким виконанням картки мали наші діди і батьки. Це були мініятюрні репродукції таких мистців, як Микола Івасюк, Антін Монастирський, Олена Кульчицька, Гриць Колцуняк чи А. Гриневич. Така картка ставала своєрідною іконою і її ніхто й ніколи не викидав. А потім „на картки" пішли інші мистці. Українська картка знайшла своїх видавців (І. Тиктор, Г. Гануляк і інші). Навіть у час Великого Ісходу і вже обов'язково у вільному світі відновилася наша велика карткова тридація, пов'язана з Різдвом Божого Сина. Обговорити її в одній статті просто неможливо, але це факт, що наші картки стали наче кишеньковою мистецькою галерією, у якій маєте і пізнаєте П. Андрусіва, Я. Гніздовського, Е. Козака-Ека, М. Бутовича, Галину Мазепу, М. Мороза, П. Холодного мол., Василя й Катерину Кричевських, В. Залуцького, Б. Титлу, Л. Денисенка й десяток інших, що їх прізвища належать до почесного реєстру творців нашої образотворчої культури. Та й видавців нашої і, зокрема, різдвяної картки вже добрий гурт (Т. Баран, „Хвилі Дністра" і ін.) і їх варт було б окремо згадати.

Але наша стаття про інше. Ми маємо й у Вінніпезі видавництво, що подало досі на наш „картковий" ринок ряд цінних видань: Т-во „Волинь" і шість його досі виданих різдвяних карточок уже хоч би з льокального патріотизму заслуговують на нашу увагу. Це дві картки сл. п. Івана Попа (Почаївська Пречиста і „Колядники"), дві мистця Ростислава Глувка з Лондону, на яких прекрасні волинські церкви, та дві нашої мисткині-декораторки Марійки Сокульської з мотивами Різдва. Правда, є ще сьома різдвяна карточка Т-ва „Волинь": з чудотворною іконою Луцької Богоматері, технічно прекрасно видана.

Адреса Т-ва „Волинь" проста: Society of Volyn Postal Station "B", Box 3651 Winnipeg, Man., R2W 3R4.

То чи не вважаєте, любі земляки, що ми повинні вітати рідних, приятелів і знайомих з цим Різдвом нашою вінніпезькою, отже й волинською, мистецьки виданою карточкою?

А. Курдидик

ДОПОВНЕННЯ

У 222 числі „Свободи" з 24-го листопада ц.р., в дописі „Листопадові святкування в Пармі", через недогляд автора, в списку священиків які брали участь у відправі соборного Молебня в намірені українського народу, пропущено прізвище о. д-ра Івана Тилявського, пароха української католицької церкви св. Покрови в Пармі. — А. Вовк.

ДРУКАРСЬКІ ЧОРТИКИ

У редакційній п. з. „Тріюмф Александра Дубчека" („Свобода", ч. 225, з середи, 29-го листопада ц.р.) треба читати: „У жовтні 1918 року чехи, покликаючись на „14 пунктів" американського президента Вудро Вільсона..." Як теж треба читати: „Якою опікою Москва обдаровувала Чехо-Словаччину, показалося вдруге у 1968 році". — Ред.

ПРЕСОВЕ АҐЕНТСТВО РОЙТЕРС подало з Москви вістку, що десятки тисяч вірменів протестують вже кілька днів на вулицях Нагірного Карабаху, демонструючи своє невдоволення рішенням Верховної Ради СССР про приділення їхньої автономної области під владу Азербайджану. У телефонічних розмовах з журналістами зі столиці Вірменії Єревану відчувається дуже напружену ситуацію, де вірмени, підтримуючи своїх земляків у Нагірному Карабасі, вимагають також й від свого уряду якоїсь реакції. Рішення Верховної Ради СССР не задовільнило ані азербайджанців, ані вірменів.

У ЧЕТВЕР, 30-ГО ЛИСТОПАДА, в місцевості Бад Гомбурґ, недалеко Франкфурту в Західній Німеччині, загинув директор найбільшого комерційного банку Західньої Німеччини Альфред Герргавзен. Згідно з повідомленнями засобів масової інформації, його вбили терористи бомбою, яку детонували з віддалі, як він їхав до праці у своєму авті. А. Герргавзен загинув на місці, а його шофер був важко поранений. Офіційні чинники заявили, що недалеко місця вбивства, знайдено записку зі символом фракції „Червоної армії", західньонімецької терористичної групи, метою якої є знищити політичну систему Західньої Німеччини.

ВІДОМА РУМУНСЬКА ГІМНАСТКА Надія Команечі, яка перша здобула перфектні оцінки на Олімпійських Ігрищах у Монтреалі 1976 року, втікла до Мадярщини. 28-літня Н. Команечі незаконно перейшла румунсько-мадярську границю у вівторок, 28-го листопада, без пашпорту і зразу зголосилась у відповідних властей з проханням на дозвіл поселитися в Мадярщині. Згідно з офіційними повідомленнями мадярського пресового аґентства, Н. Команечі разом з шістьома іншими румунами покинули свою країну тому, що уряд Румунії не хотів дати їй дозволу на виїзд за границю чи можливість прийняти пропозиції праці поза кордонами Румунії. У радіоінтерв'ю вона заявила, що ця подорож була докладно запланована та що групу через границю перепровадив успішно один з її земляків. За останніх два роки десятки тисяч румунських громадян втікли до Мадярщини.

В музеї...

(Закінчення зі стор. 2)

Зразки з мистецької колекції І. Гончара.

кроків перед якийсь садок. За хвилину часу водій таксі Микола вернувся і сказав, що ми вже є на місці.

Дав я йому два доляри, подякувавши за його труд. Він відмовлявся від грошей, кажучи, що то забагато. Вкінці я переконав його щоб прийняв гроші і попросив, щоб він за годину приїхав по мене. На роздоріжжі, на правім боці дороги, перед садком стоїть мурований із цегли будинок — електричний трансформатор. Зараз біля нього цей садок, а напроти через дорогу якийсь воєнний музей, за яким стоять якісь невеличкі гармати. Трішки далі за цим музеєм стоїть висока статуя, ніби вся зі срібла. Назва статуї, здається, „Мати Вітчизна". Перед тим трансформатором через дорогу є якись великий льох, бункер чи сховище від бомб.

Я відчинив хвіртку і увійшов у садок з високими вишнями і ще іншими деревцями. Вузеньким хідником підгору, трохи вправо, знову дерев'яна хвіртка, і ще кілька кроків є два будинки. Одна невеличка хата з правого боку, а через вузеньке подвір'я мурований із цегли двоповерховий дім. Це будинки в яких твориться неперевершене мистецтво Івана Гончара. На подвір'ю стрінув мене сам мистець у вишитій сорочці. Спершу ми пішли до малої хати, яка обвішана іконами, різним малярством, стародавнім знаряддям: на лавках і підлозі скульптура та інші експонати. Перед цією хатиною збоку, на цементовому підмурівку, лежить скульптура — Лева. Через подвір'я ми пішли до будинку, до майстерні мистця. В майстерні те саме, там — скульптура, малярство, вишивки, старовинні прикурені немов димом бандури, кобзи, різні експонати, і я навіть бачив старовинне ярмо. Те саме на сходовій клітці, і нагорі в кімнатах. Ми зійшли знову надолину до майстерні.

У майстерні я, незручно, американським способом думання, висловився, кажучи: — „Пане маестро, у вас тут цього мистецтва на мільйони долярів! Він усміхнувся і відповів; „Цього мистецтва не заступлять ніякі мільйони долярів. Це народний скарб".

Я зробив кілька знімок в майстерні, і також одну з мистця І. Гончара. Я подякував йому, ми попрощалися, і я відійшов. За хвилину приїхав знайомий уже мій водій таксі Микола. В розмові дорогою до готелю „Русь" він розказував про катастрофу в Чорнобилі, про те як совєтська влада це допустила закордонних лікарів. Він хотів вивезти дітей своїх з Києва, але йому власті не дозволили. Ми заїхали на подвір'я готелю „Русь" і наша розмова скінчилася.

А в готелі ще розмова зі знайомими урядничками, і на другий день вранці, 25-го червня, відлет літаком „Аерофлот" через Гандер до Торонто Канада. Тут на Заході є видана книжка Івана Гончара,. про „Зруйновані пам'ятки Києва". У мистця Гончара є нові матеріяли до видання, і він хотів би, щоб хтось зі Заходу приїхав і ці матеріяли забрав і видав на Заході. Адреса музею Івана Гончара: Січневе Повстання 46, квартира 2. місто Київ. Телефон число: 290-3349.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ВІВТОРОК, 6-го ГРУДНЯ 1989 р.

Джерзі Ситі, Н. Дж. Надзвичайні збори 25-го Відд. Т-ва Свобода о 12-ій год. дня в конференційній залі Редакції „Свободи", 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. Проситься членів прибути. — Управа.

СУБОТА, 9-го ГРУДНЯ 1989 р.

Амстердам, Н. Й. Річні загальні збори 266-го Відд. Т-ва ім. Івана Франка, о год. 7-ій по пол. в домі Укр.-Амер. Горож. Клюбу при 3-5 Теплер вул. Порядок: вибір управи на 1990 р., внески, запити та дискусія. Проситься всіх членів прибути. Після зборів — перекуска. — Володимир Варшона, секр.

НЕДІЛЯ, 17-го ГРУДНЯ 1989 р.

Карнеґі, Па. Річні збори 481-го Відд. Т-ва ім. Ів. Франка в церковній залі парафії св. Трійці. На порядку нарад: звіти урядовців Відділу за минулий рік та вибір урядовців на 1990 р. Проситься всіх членів взяти участь у зборах. — Гелен Возняк, секр.